

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV. Váci-utca 11.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhöz küldve . . . 8 frt.

Félévre . . . . . 4 "

Negyedévre . . . . . 2 "

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Trefort levele.

Vallás és közoktatásügyi miniszterünk ujjal egy levéllel lepte meg a világot. Trefort, a doctrinärenek egyike, országvilág tudja, nem szónok, és miután már szónoklataiból kifogyott, miután az ő parlamenti nagy beszédeit már sokszor elmondta, kellett valami más alakot választani és erre legcél- szerűbbnek találta a levelezés alakját. Megigérte, hogy meglátogatja a pozsonyiakat, a kik az ő választói, de azután eszébe jutott, hogy ezek a választó urak mindenestre megvárnak egy kis dikciót, és így arra határozta el magát, hogy levelet ír hozzájuk. És irt. Megírta, hogy mit tapasztalt a külföldön.

Hanem kevés szerencsével tette. Ugy járt, mint az a bizonyos utazó, a ki összejárta a világ nagy részét és gyűjtötte a tapasztalatokat, de a mikor hazaért és megjött az alkalom, hogy érvényesíthesse tapasztalatait, akkor nem tudott egyebet tenni, mint a kérdezősködőknek azt a stereotíp választ adni: Másutt máskép van. Bizony máskép.

De — a körülményekhez képest, ha az intenczióknak megfelel, — ez a válasz is elég. Mert Trefort szereti, ha foglalkozik vele a világ és különösen a lapok. Az ő intencziója most sem volt egyéb és mi a miniszter irányában udvariasak akarunk lenni, foglalkozunk levelével.

Magyarország kultuszminisztere levelet ír, de azután alig tesz egyebet, sőt ha tesz is, épen az ellenkezőjét teszi annak, a miért ő máshova tanulmányozni ment. Ugyanis arról panaszkodik, hogy nagyon kezdenek mutatkozni a magyar állam disszolúciójának jelei. Hogyan gondolkozik erről Trefort? Vajjon nem jut-e eszébe, hogy ha ő, a miniszter, az ő alatta álló iskolákba más szellemet igyekeznék meghonosítani; ha nem az ő szükkeblü kinevezési rendszere honosította volna meg a közép és felső iskolákban azt, hogy a felekezetek közti különbség mérvadó legyen, hogy az egyik felekezet a másik fölött domináló állást igyekezék elfoglalni; ha azt a szellemet, mely Magyarországra a kinevezéseknél nem a kvalifikációt, hanem a felekezeti és faji különbséget nézi, nem ő honosította volna meg, vajjon ekkor volna-e oka a disszolúció jeleit konstatálni, azt rémként a magyarság elé odaállítani?

Mert az alól a vád alól, hogy senki a nemze-

tiségi surlódások élesztéséhez annyival hozzá nem járult, mint épen Trefort, a kultuszminiszter alig tisztázhatná magát, mert minden államférfiui mélyenlátás nélkül, egyedül pillanatnyi sikerre számító hajlamai mellett csak a lebegett szeme előtt, hogy egy pár ujság és egy pár ellenzéki bus magyar éljenzen neki, és azért iramodott oly politikai iránynak, mely a különféle felekezetek és fajok közti versenyt előidézte, mely a külön hegemoniát juttatta érvényre a helyett, hogy az érdeket kiegyenlíteni igyekezett volna.

Pedig ha valaki, úgy a kultuszminiszter volt ez érdekkiegyenlítésre hivatva, úgy állásánál, mint a kezében levő hatalomnál fogva. És hogyan igyekszik most ezt a külföldön szerzett tapasztalatok után pótolni? Leveletet ír. Leveletet ír, a helyett, hogy tenne, tenne nagyot, jót, üdvöset. Egy miniszternek nincs arra szüksége, hogy az ő legujabb tapasztalatait tárczaszerűleg közölje a világgal. Egy minisztertől azt szokta a világ várni, hogy ha valahol valami üdvöset, jót tapasztal, azt hosszas beszéd vagy irás helyett tetteikkel igyekszik meghonosítani, és ha saját hatáskörében bajt lát, azt orvosolni, vagy gyökerestől kiirtani akarja. Trefort azonban levelet ír, levelében elmondja, hogy másutt máshogy van; sőt igyekszik oly rémet állítani a világ elé, a mely hála isten, Trefort levele dacára sincs oly nagyon meg, de a tettek, azok elmaradnak és a végeredménye a stilygyakorlatnak az, hogy a doktrinär miniszternek furcsa levelezései és igazságtalan kinevezési rendszere folytán az egymással úgyis nem a legbarátságosabban álló felekezetek és fajok közti gyűlölködés csak erősödik.

Vajjon lehet-e reményünk, hogy a közoktatás ügyekben fájdalom, nagyon meghonosult felekezeti szellemet valaha kiüzni lehessen? Trefort alatt nem, mert levelekkel bárminők legyenek is azok, akkora hatást elérni nem lehet. Nagyon szívesen kérnék ugyan Trefortot, hogy ne levelet írjon, hanem tegyen valamit, de még e kérés megtétele is nagyon kockázatos valami, mert bizony kitelik a reformátor, a doktrinär Treforttól az, hogy csak is a jelzett, veszélyes, és csakugyan az állam disszolúcióját előkészítő szellemben és csakis erősebben, tehát veszélyesebben is folytatná működését. Tudomásul vesszük ennél fogva levelét, de nem kérünk Treforttól semmit. Még megtalálná magát erőltetni.

Szocialisták és antiszemiták.

A német szocial-demokraták *M a r b u r g b a n* megjelenő közlönye egyik múlt havi számában cikket közöl ily című felirattal: A »nemzetiségi hecczek,« mely cikket a következőkben ismertetünk, annál is inkább, mert az antiszemiták, ha kell, szívesen hivatkoznak arra a »rokonságra, mely köztük és a szocialisták közt fennáll, holott az alább olvasható cikkből épen az elenkező tűnik ki, és így az antiszemita urak legfeljebb a kommunistákkal és nihilistákkal árulhatnak egy gyékényen, de a szocialistákkal — soha.

A nevezett cikk ekkép hangzik:

A nemzetiségi hecczek a legnevezetesebb jelenségekhez tartoznak, miket az utóbbi időben a reakció felidézett. Ezeket a surlódásokat a reakció azon elemei készítettek elő, melyek a nagy tőke és ennek szolgálatában álló sajtó felett rendelkeznek. Az utóbbi időben a nemzetiségi kérdések ugyancsak ezen elemek közreműködése által akut jelleget öltöttek, annyira, hogy tetlegességekben is nyilatkozott már az elkeseredettség.

Nem foglalkoznánk a mazgalommal, ha az egyes nemzetiségek kimagaslóbb férfiai egymás ellen nem harcolnának és e harcban különféle frázisokkal bele vonnák a munkás népet, hogy egymás ellen küzdve, a humanizmus legprimitívebb követelményeit is megtagadva, tetlegességekre ragadtassák el magukat, hogy a reakció számára kikaparják a gesztenyét a parázból. A minek aztán az a következménye, hogy a büntetést ők kénytelenek elszenvedni, holott a veszekedések bünszerzői távol a színhelytől megelégedetten mosolyognak, mint a kik ismét jó szolgálatot tettek a reakciónak.

Hogy a reakció vitézei, mily hazug frázisokkal ámitják a tapasztalatlan munkásnépet, az abból is kitűnik,

hogy folyton azt hangoztatják, miszerint csak is ők törekednek a népjólét előmozdítására, és hogy kívülök a népnek igazi barátja nincsen. Sőt annyira megy merészségük, hogy pirulás nélkül önnön magukat állítják oda a szabadság és az emberi jogok védőjéül, a liberalizmust és demokracziát pedig mint a nép érdekeivel ellenkező irányt kárhoztatják.

Ezzel szemben kérjük mi: vajjon hát mi az, a mit e nemzetiségi matadorok eddig a nép, — a munkás népérdekében cselekedtek? Semmit. Igéretnél egyebet nem hallottunk és azt hisszük a dolog természeténél fogva soha egyebet nem is fogunk hallhatni.

A német párt ép oly keveset tett a munka emelése érdekében mint a többi nemzetiségi pártok. És ugy az utóbbiak mint az előbbiek mind egy álláspontot foglalának el, midőn a szabad szó elnyomását, a munkás egyletek felszlását és a munkás gyülekezetek eltiltását elrendelték.

A német párt után a szláv-klerikális párt jutott kormányra és ez még azt is megtűri, hogy munkásokat, kik a szabadság és emberi jogokért szavukat felemelni merészkedtek az országból kiutasítsanak.

A mint látható, a munkás párt egy nemzetiségi párttól sem várhat jót. Legkevesebbet várhat azonban a középkor vitézeitől — az antiszemitáktól.

A munkás nép helyzete csak akkor javulhat, ha mindannyian nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül, kezét nyújtunk egymásnak és eltekintve attól, vajjon zsidó, keresztény, szláv, német vagy orosz, olasz vagy francia-e, egyszerűen csakis arra tekintünk, hogy az emberi jogokat és a szabadságot minden embernek kivívjuk.

A nemzetiségi kérdések felvetése a reakció kedves eszköze arra a célra, hogy az emberiséget, nemzetiség

TÁRCZA.

Tanulmányok.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

Közli: *Velencei Lajos.*

VI.

Vas Gereben ugyanazt az irányt képviselte, a melyet Czuczor elérni törekedett. »Régi jó időben« cz. regényében Jakab korcsmáros majdnem ijesztőleg van feltüntetve. Ő kapott legelőször engedélyt, hogy a vidéken pálinkát mérhessen. Jakab kér, könyörög, mindenkinek ravaszul hizeleg, megvesztegetéshez fordul, hogy csak engedélyt nyerhessen a korcsmanyításra. Miután minden oldalról utat nyitott már magának, elmegy az ispánhoz Ennek udvarán a kutyák lefoglák, Jakab nem tud kiszabadulni, a távolról néző hajdunak »üt garast« »tiz garast«, sőt bőkezűségében még többet is ígér, csak szabadítsa meg a kutyáktól. Midőn már egészen biztosnak érezte magát, vonakodik megadni a hajdunak az ígért jutalmat s azt mondta:

»Tudtam, hogy csak tréfál kend.«

Végre belép az ispánhoz e szavakkal:

»Egy planumot akarok mondani.«

»Mi ez a planum?« kérdi az ispán; mire Jakab nagy nyelvismeretével megmagyarázza:

»A planum, hát az egy planum.«

Minthogy az ispán-ezt-sem-értette meg, Jakab valami nagyon okos dolgot mondott; fennhangon, nyomatékkal beszélt, kérését elmondja, de hiába. Az ispánt

megakarja vesztegetni, de rosszul jár ezen tervével. Azonban Jakab nem állapodott meg ennél, ő tovább ment. Tervével beköszöntött az új német jószágigazgatóhoz s tőle csakugyan megkapta az engedélyt. El is megy lóhalálában az ispánhoz, nem meghunyászkodva, hanem büszkén toppan be szobájába:

»Parancsolatot hoztam! az előbb csak planmot mert mondani.

»Kitől?«

»Attól, ki most parancsoló lett; azt parancsolja, hogy én itt boltot nyithatok.«

Aztán kezdődik a Jakab korcsmáros üzleti eljárásának ecsetelése. Mikor már nem volt mivel fizetni — mondja Vas Gereben, ő még tovább is csalogatja a parasztságot.

»Nincs pénz Jakab« mondja egyik törzsvendége s a zsidó nevetve feleli:

»Ha nincs, majd lesz.«

»Lesz! Lesz! ismétlé amaz, de a leszre nem ad a zsidó!«

Jakab ki akar tenni magáért, s számítással mondja:

»Azért is adok!«

Adott is, de a füstös gerendára kettős krétával irta fel az adósságot. S mikor jött az összeszámolás ideje, előáll Jakab nagy számtani tudományával, gondolja, ha előadása szépen hangzik majd, nem fogják észrevenni, ha többet mond is, s kezdi a számolást:

»Nucz, meg nucz, az tizennucz.«

»Tovább,«

»Meg nucz az negyvennucz.«

»Ugy van« feleli a paraszt.

és felekezeti szerint osztályozva, ezen osztályok közt irigységet, gyűlölködést szítson, a mivel elterelik az emberi küzdelmek nemesebb céljaitól: a szabadság, testvériség és jogegyenlőség kivívásától.

Egy nemzetiségi gyűlölködés által megmértelyezett nép könnyebben leigázható és kizsákmányolható. Az emberiség iránti érzék eltompul és a nagy eszmék helyett a nemzetiségi elszigeteltség kicsinyes aspirációi vonulnak be a népek kebelébe. Azért is mind hiába! A míg nemzetiségi surlódások lesznek, valódi szabadságra még gondolni sem lehet. A munkás népnek tehát vas nyugalommal kell nézni a nemzetiségi mozgalmakra és józanak maradni a nemzetiségi orgiák közepette. Utasítsa vissza büszkeséggel, nyílt homlokkal az ellenfél vádját és válaszoljon neki, hogy mindaz, amit ti a legnagyobb kötelességnek hirdettetek, előttünk erkölcstelen, és a mit ti a legnagyobb javak gyanánt dicsértetek, mindaz ellenkezik a józan ész és az igazság követelményeivel. Az az ember, a ki más nyelven beszél, mint mi, azért csak olyan ember mint mi. A népek testvérek, kik szeressék egymást, a helyett, hogy egymást legyilkolják. A »nemzetiség« egy szó, mely reánk semmi hatással nincsen. A nemzetiségi fogalom reánk nézve már túlhaladott álláspont, melyet csak a reakció szabadság- és kultúra ellenes démonja éleszt fel újra.

A mi hazánk a világ, erkölcsünk a munka és nemzetiségünk az emberiség. Nem akarunk külön előjogokat egy es nemzeteknek — hanem jogegyenlőséget az összes emberiségnek; mert a hol előjogok vannak, ott elnyomottak is vannak. Az egyik nemzetiség előjogosítása, egy másik nemzetiség jog megcsönkítését foglalja magában. Pedig ha békét, szabadságot és jólétet akarunk, akkor egyenlőnek kell lenni minden nemzetiségnek.

A különféle nemzetiségek közt szétszórt munkások-

nak nincs tehát okuk az egymás elleni gyűlölködésre. A munkások szenvedései egyenlők, — legyenek akár szlávok, akár németek, akár olaszok az illetők. Szendvéseink nemzetközi, a miért az orvoslás eszközeinek is internacionálisoknak kell lenni.

Az emberiség összetartozandóságának eszméjétől áthatottan nyújtjuk mi testvéri jobbainkat minden embertársunknak tekintet nélkül nemzetiségére, felekezetére vagy származására.

Verescsagin képei.

A híres festő Bécsben kiállított festményei óriási felháborodást keltettek az ottani klerikális körökben, mert a képek az új testamentummal ellenkező álláspontból kiindulva, Renán és egyéb történelmi kutforrások nyomán ábrázolja a „Szent családot“, mely Maté, Mark és János evangéliumára és arra a tradícióra támaszkodik, miszerint a szent család ivadékai még a múlt században Palesztinában éltek. A »Szent család« című kép tartalma ez:

Egy római korból való ház udvarán dolgozik a gyalupad mellett legényével egy fehérhaju öreg ember, József; a legény minden ízében zsidó. Két kisebb, szintén zsidó külsejű fiú s egy leány az udvaron játszik. A létrá alakú lépcső fokán ül az ifjú Jézus elmélyedve egy irattekercs olvasásába. A háttérben egy gyékényen guggol Mária kis gyermeket szoptatva. Ha Verescsagin »Egy Nazarethbeli ház belseje«-nek nevezte volna képét, senki sem jutott volna eszébe, hogy e realiztikus, minden ideális fölfogástól idegen képen a »Szent család«-ot keresse. Verescsagin persze másképp gondolkozik e művéről.

Verescsagin különben csak a hírlapok útján értesült

»Tehát összesen tartozik kend egy forint negyven-nucz.«

Jakab nem tévedt gondolkodásában s a paraszt csak ugyan kifizette az elébe díktált adósságot. Vas Gereben még tovább megy Jakab jellemének festésében. Nincs semminemű rossz, amitől Jakab visszariadna. Jön hozzá a paraszt, pénzt akar kölcsönözni. Erre nagyot gondolkodik a zsidó, végre ezt süti ki;

»Nekem egy tehén kellene!«

»Nem tudok eladót« felelé a paraszt, ki távolról sem sejté, hogy Jakab min tori a fejét.

»Az éjjel nem világít a hold, nem látja senki...« mondja Jakab.

»Hát az Isten? kérdé a szegény paraszt.

Jakab erre is talál kibúvót s mondja:

»Evelt már kend pénteken zsirosat?«

»Ettem.«

»No hát azt sem látta az Isten?« Ha pénteken megtudta kend enni a húst, ugy a tehenet is elhozhatja!

Szegény parasztnak szüksége volt a pénzre, azután meg a zsidó bizonyítékot is hozott fel, hogy hisz ez nem is vétek, hát biz ő elhozta a kívánt jószágot. Midőn a tehén már Jakab udvarán volt, egészen megelekedve mondja a parasztnak:

»Tudtam, hogy kend becsületes ember; most már kipróbáltam kendet.«

Jakab háladatos is tud lenni. A német jószágfelügyelő igen szeretett volna magyar nemes lenni. Jakab szerzett neki egy Kiss névre szóló nemes levelet. Persze azt a világnak nem kellett tudni, hogy a német mikép lett magyar nemes, sem pedig azt, hogy mi módon jutott

Jakab a levélhez. Legcsekélyebb szolgálatát is busásan megfizettette magának. Hiszen egyedül az volt főcélja, hogy minél nagyobb gazdagságot szerezzen magának. Mindig ezt mondogatta:

»Most Jakab, öt esztendő múlva Jakab ur, tiz esztendő múlva Rosenfeld ur, gazdag ur.«

Erről álmodozott mindig; de hogy álmait miképen valósítsa, nem igen válogatta az eszközöket.

A tengernyi sok rossz tulajdonság közt mégis enged a szerző Jakabnál is egy dicséretre méltó vonást; és ez az apai szeretet. Ott látjuk ülni beteg gyermeke ágyánál, s az iránt való szeretete legyőz minden kapzsiságot, s bár nagy nehezen, de mégis ad néhány huszast, hogy csak a beteg szobája mellett hegedülő cigány hagyjon fel a nyöszörgéssel.

Ily jellemvonásokkal van Jakab feltüntetve a »régijó időben«. Főjellemét képezi a csalás és a ravaszság. Hogy ez a jellemzés mennyire felel meg a zsidó természetének, legjobban kiderül azon igazságtalan vádból, hogy a zsidó csábította a parasztot a tehénlopásra. Már ravaságánál fogva sem adja magát a zsidó ilyen bűnre, és főleg mikor, mikén: Jakab, vagyonosabb. De ép oly hazug mint ez a jellemzés, hazug az az állítás is, hogy zsidó nélkül a köznép pálinkát nem ivott volna. A köznép saját buját-bánatját a pálinkába akarta temetni, mivel az urak részéről nagyon is sanyargattattak.

Szerinte tehát a zsidó feltudta használni az alkalmat s a mértéktelen ivásnak perzse nem lehetett más következménye, mint a teljes tönkre jutás.

Az apa hibáit fiában a Kóbi gyerekben akarta Vas Gereben jóvá tenni, a gyermek iskolai éveit írja le, hogy

a hangulatról, melyet képe a klerikálisok közt keltett. A mint maga mondja, eddig sem tőle, sem a műcsarnok igazgatóságától nem kívánták a kép eltávolítását. Arra a kérdésre, hogy az ilyen intervenczióval szemben mikép viselné magát, így felelt a művész: »A magam jószántából nem távolítanám el a képet; sok fáradságot és szorgalmat fordítottam a kivitelre s úgy gondolom, hogy hasonlíthatatlan fényhatást értem el. Gyöngye erőmmel addig tartom a képet, a míg lehet csak az erőszaknak engedek. Vegyék el akármelyik más képet, a »Föltámadás«-t vagy bármelyiket, de a »Szent család«-ot hagyják meg. De ha a hatóság megtiltaná e képem kiállítását, nem fogom azért bezárni kiállításomat, mint sokan hiesztelik, hanem fehéren hagyom a helyet, melyet a kép elfoglal s ez még ékesszólóbban fog beszélni mellettem.

A hatóság eddig csakugyan semmi lépést nem tett a kép eltávolítására, de a helyett a bécsi bibornokérsek a következő óvást teszi közzé a bécsi egyházmegye hivatalos lapjának rendkívüli kiadásában Verescsagin képei ellen.

Ez óvás, mely kedden jelent meg, szó szerinti szövegben így hangzik:

»Figyelmeztetve lévén ama boszankodásra, melyet a katolikus hívekben a Verescsagin által Jézus életéből vett és lefestett jelenetek a műcsarnok képkiallításán keltenek, megbízható emberemtől e festményekről közelebbi jelentést tettem magamnak. Megbizottam szóbeli elbeszélése, az általa elhozott és magyarázó szöveggel ellátott kiállítási katalógusba vetett pillantás s a képek fényképészeti reprodukciója által arra a fájdalmas meggyőződésre jutottam, hogy különösen két kép, egyoldaluan idézett és Renan szellemében hamisan magyarázott bibliai tételeken alapulva, a kereszténységet alaptételeiben támadja meg, és ama hitet, hogy az emberiséget az isten-

mennyit szenvedett a kis Kóbi tanuló társaitól mert zsidó volt. Folyton új meg új panaszt emeltek a tanítónál »Tanító ur a Kóbi eszik.« »A Kóbi zsidó betűket írkal« »A Kóbi azt mondja, hogy Krisztus urunk zsidó volt« s per sze ilyenkor mindig kikapott.

Később tanítója és néhány társa megszerette őt. Egyszer egy gazda nemesnek a fia fellökte s rákiáltott: »Zsidó, nem mersz megütni!« de bizon a hős zsidó gyermek jól nyakou teremtette az urfit, mire ez fenyegeti: »Megállj, zsidó majd bevádollak!« Azonban nem tehetett semmit, mert a tanító ur Kóbinak fogta pártját.

Később Kóbi gyerekből orvos lett, elköltözött Olaszországba, s az ott harcoló magyar huszárokkal igen jól bánt, sőt szökésüket is elősegítette.

Czuczor és Vas Gereben egészen más czélt akartak elérni munkáikkal, mint Jósika »egy magyar család a forradalom alatt« cz. regényével; tehát ez utóbbinak másképp is kellett a zsidót festeni. Br. Jósika Miklós, ki századnak nagy actióiban részt vevén vagy azok közel szemlélője lévén s országot-világot látván, soknemű erkölcsökkel, intézvények és szokásokkal megismerkedett, sok és különféle nemzet és osztálybeli ekkkel érintkezett, s a társaságot a legnagyobb köröktől egész a kunyhókig észlelhette; emmellett egyénileg is számos viszontagságok és kalandokon, utóbb szenvedéseken és küzdelmeken átmenvén, az emberi sziv leleplezve állott előtte.

Mindezen körülmények hatását regényeiben látjuk, melyekben Jósika mély belátásu jellemrajzolónak tanúsítja magát. Regényeiben nem csak a jellemzési erő, melyet

ember váltotta meg, méltatlan módon igyekszik megdönteni.

E képek egyike az isten fiát, a ki a régen ígért megváltó, az idők teljességében fogantatott a szent lélektől, született Máriától, a legtisztább és szeplőtelen szüztől az örök szeretett misztériumát, melynek ideális felfogása egy Rafaelt lelkesítet halhatatlan műalkotásaiban, úgy ábrázolja, mint első szülött fiát egy gyermekkel gazdagon megáldott keleti családnak, melyet a festő bünyösen, rendez keresztény szokás szerint a »Szent családnak« nevez; a másik kép az isten-emberi megváltói, a ki az emberiség iránti szeretetéből onkéntesen szenvedett engesztelő halált és a bünt, s jövendöléséhez képest harmadnapon dicsőség teljesen és dicséletesen halottáiból feltámadott és a feltámadása által megpecsételte a megváltás művét, úgy ábrázolja mintha csak tetszhalálból ébredt volna fel, mintha kikandikálna a sírűreg nyílásából, oly ellenszenves, valóban visszataszító alakban, melynek látására a megijedt örök futásnak eredtek.

Fájdalmasan érintve az által, hogy ily lealázás érte a legszentebbet, a mi keresztény ember előtt lehetséges és az igazi keresztény művészet legmagasabb ideálját, mint püspök kötelességemnek tartottam intézkedni, hogy ezen, a katolikus érületet oly mélyen sértő képek, a legkiméletesebb s lehetőleg minden feltűnést kerülő módon a kiállítás látogatóinak szemei elől eltávolitassanak.

Miután ez intézkedésem eredményre nem vezetett, sőt a legnagyobb sajnálatomra, a különböző napilapokban folytonosan reklám gyanánt használtatott fel, a kárhözátos képek érdekében, mint püspöknek, kinek az az esküvel fogadott szigorú kötelességem, hogy szent katolikus vallásunkat ne csak tanítsam, hanem minden támadás ellen lehetőleg megvédelmezsem, nem maradt egyéb hátra, hogy ünnepélyesen minden kellő formában óvást

mindvégig megtartott, hanem a jellemek választása is a főt és szívet, tehát az erkölcsi érzést is teljesen kielégítik. Már az ő idejében megpendített hazánkban a zsidók egyenjogositásának eszméje.

Különösen midőn látta, hogy a forradalom alatt számos zsidó ifju, mely önfeláldozólag harcol a hazáért, hogy a zsidók vagyonukat és legdrágább kincsüket, életüket felajánlják a nemzetnek, hogy csak kivihassa hazánk a szabadságot, hogy a zsidók ezen országban nem akarnak idegeneknek mutatkozni, hanem mint legjobb hazafiaknak, ezen körülmények még megerősítették őt szándékában és gondolkodásmódjában. Elhatározásának jelét legelőször a forradalom idejében lejátszódó regényében adta.

E munkájában mutatja be Hirsch Icziget, mint valódi hazafit, s a legszebb és a legnemesebb jellemmel rajzolja őt.

Azonban Jósika meg nem állhatta, hogy Iczignek minden jó tulajdonsága daczára, meg ne világosítsa a vagyonra való törekvés vágyának oldalát is. Iczig nem törődik azzal, vajjon magyarok vagy osztrákok, németek vagy horvátok isszák e ki pálinkáját, csak hogy sok vendége legyen. Mindegy ő neki akár Kossuth akár német bankóval telik is meg. Bátor lelke senkitől sem ijed meg egyhamar; tud ő mindenkivel beszélni, úgy forgatja ő a köpenyegét, amint csak a körülmények kívánják. Az asszonyi félnökséget feleségében, Bábelen egészen megtestesítve látjuk.

(Folytatása következik.)

emeljen e két festménynek a vallással ellenkező felfogása és ábrázolása és ama méltatlan harcz ellen, melyet a kereszténységgel visel, a katolikus híveket pedig óvjam attól, hogy részesei legyenek a bűnnek és az isten-emberi megváltótól e gyalázatért; melyet e képeknek a katolikus Bécsben történt kiállítása által tőrnie kell, minden hívó egyházmegye nevében, hangosan és nyíltan bocsánatot kérjek. Bécs, 1885. november 8. Ganglbauer Czelesztin József, bibornok, herczeg-érsek.

De ezen óváson kívül még történt intézkedés, melynek, ha nincs is oly fontossága, mint a bécsi érsek körlevelének, de mindazáltal sajátágosan jellemzi azt a hatást, melyet Verescsagin képe keltett. A bécsi Szt. Lázár rendbeli szerzetesek templomukban ugyanis három napos engesztelő misét rendeltek el, »hogy ez által elégtétel adassék az isteni igazságnak, azért az istentelen profanálásért, a melyet Verescsagin festő nyilvánosan kiállított képei ejtettek rajta.« Mind a három napon a szerzet legkiválóbb tagjai prédikációkat fognak tartani, s különösen azokat a dogmákat fejtegetik, melyeket Verescsagin képein kétségbevont, jelesül a szeplőtelen fogantatást és a föltámadás csodáját. Hir szerint a katolikus kaszinók is mozgalmat fognak indítani a képek ellen.

Az „Egyenlőség“

előfizetési feltételei:

Egész évre házhoz küldve	8 frt.
Félévre	4 „
Negyedévre	2 „

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (IV. ker., Váci-utca II. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

HIREK.

— **Mayer Ferencz** volt cs. kir. tábornok, ki 1857 halt meg, 1853. év július havában kelt végrendeletében egy 64.000 frtos alapítványt tett egy Budán építendő árvaházra. Az összeg a kamatok kamataival annyira ment, hogy ez idén már hozzáfoghattak az építéshez és tavasszal az árvaház már meg is nyílik. Elmondtuk ezt a tény mert azon feltételek, melyek az alapítványhoz fűzve vannak, bennünket felekezeti szempontból érdekelnek. A végrendelet 18 pontja ugyanis többek közt azt tartalmazza, hogy az építendő árvaházból a zsidók mindaddig kizárandók, »bis deren Sacherhandel durch Herumgehen in den Häusern aufhört und die Juden ihre Subsistenz wie andere Menschen suchen.« A végrendeletnek ezen pontja természetesen ki nem vihető, mert tudvalevőleg a budai zsidók közt csak parányi kisebbség az, mely házással foglalkozik és hogy ép olyan módon szerzik kenyereket mint más emberek. Mayer tábornok most már bizonyára megnyitná az árvaház kapuit, a szerencsétlen zsidó gyermekek etőt is. A fővárosi tanács tehát vizsgálat alá vevén a végrendeletet és annak egy másik pontja alapján, mely azt rendeli, miszerint: »Sollen in meiner Bestimmungen hinsichtlich dieses Waisenhausesees etwas Undeutlichkeiten obwalten, wollen dieselben nach der Natur rüchentlich guten Absicht dieser Stiftung zur Erreichung des wohlthätigen Zweckes durch den eröferten Stadtmagistrat mit Zustimmung vorgesetzten

politischen Behörde ausgedeutet und berichtigt werden, elhatározta, hogy »az intézet célja bp. illetőségű törvényes, esetleg nem törvényes ágyból származott vagyontalan 6—10 év közti teljes vagy félárva gyermekeket egész a 14 éves kor eléréig, felekezeti különbség nélkül teljes ellátás mellett felnevelni.« stb. Ezen elfogulatlan, a józan ész és az igazság iránti tisztelet által diktált határozat valóban megérdemli, hogy elismerésünket fejezzük a fővárosi tanácsnak, mert bezeg ez idő szerint vajmi ritkán esik meg, hogy egyesek vagy testületek az igazság és méltányosság követelményeire tekintenek, mikor zsidóknak jogairól van szó.

— **Rohling — Bloch-féle per.** A mult heti számunkban említettük azt a kudarcot, melyet a hírhedt prágai tanár azzal a becsületsértési perrel vallott, melyet Dr. Bloch rabbi és osztrák reichsrathi képviselő ellen indított. Rohling ugyanis látván, hogy az ő hazugságai a per tárgyalata folyamán kénytelenül leálczázva lesznek, sietett vissza vonni panaszát és e gyáva meghátrálást azzal indokolta, hogy azok a szakértők kiket a bécsi törvényszék annak megítélésére kirendelt, vajjon Rohling »talmud magyarázatai« tudományos alappal bírnak, a vagy csak légből kapott ráfogások a zsidóság indokolatlan rágalmazhatása céljából, hogy azok a szakértők kik e kérdésekre felelni hivatva lettek volna kikeresztelkedett zsidók, kik »előreláthatólag a vádlottra nézve kedvezően nyilatkoznának. Ezen szakértők Dr. Nöldeke és Dr. Wünsche tanárok, kik közül az első egy ismeretes protestans német család ivadéka, a másik pedig szintén született protestans felekezettű s nem, miként Rohling hazudta, a zsidó vallásból a protestantizmusra áttért tudós. Ennek kapcsán nem lesz talán érdektelen az utóbbi nyilatkozata, melyet ez ügyben a lapokban közzétett és a melyet mi a következőkben közlünk: Dr. Wünsche nyilatkozata ekkép hangzik: Nyilatkozat. A Rohling Á. prágai tanár által a bécsi cs. k. országos törvényszékhez intézet beadványában, melyben a Dr. Bloch rabbi ellen indított panaszától való elállását bejelenti, a nevezett prágai tanár azt állítja, miszerint »ez ügyben két legnagyobb ellenfelem lón kijelölve szakférfinak és pedig: a protestans Nöldeke tanár (Strassburgban) és a zsidó vallásból a protestantizmusra áttért Wünsche (Dresdában).« Rohlingnak ezen állítása kitért zsidónak bélyegez engem, a mi ellen én ezennel óvást emelek. Sem én, sem szüleim soha zsidók nem voltunk. E kijelentést az igazság érdekében hivatalos esküm szentsége alatt teszem és kérem a lapokat, melyet Rohling állítása folytán a fenti téves hírt közölték, a most vett információ szerint a tévedést helyreigazítani. Drezda 1885. november 1. Dr. Wünsche th. tanár.

— **Az antiszemita táborból.** Az után a szélcsend után itélve, mely az antiszemita első lármás garázdalkodásai után, a legutóbbi időben beállott, azt hihetné az ember, hogy a derék legények megunva a folytonos bujtogatást, kimerülten tették le szennyes fegyvereiket. Külsőleg igenis, ez a látszat, de tényleg másképp áll a dolog. Titokban, az összeesküvők óvatosságával terjesztik államot és társadalmat egyaránt felbomlasztó tanaikat. Legujabban »egy internacionális végrehajtó bizottság« alakult, melyben minden ország egy egy antiszemita képviselve van és melynek az a célja, hogy egyelőre szellemi táppal lássa el a párthíveket és időről időre új jelszavakat jelöljön ki az agitációra. Az összeköttetést egy havi füzet fogja fentartani, melynek első száma nemrég jelent meg Lipcsében, mely város egyébiránt székhe-

lye a bizottság elnökének is. A havi füzet czime „Anti-semitische Korrespondenz.“ Előfizetési ára nincsen, mert csakis a bizottság tagjainak szól, sőt más antiszemitanak, még megmutatni is tiltva van. A tagsági díjak meglehetősen magasak, és ezekből fedezik a füzet előállítás költségeit. Az első számban, mely boríték alatt lett szétküldve, többek közt arról panaszkodik egy német »elvtárs,« hogy a legutóbbi időben több »előkelő« antiszemita a harcterről visszavonult (t. i. Stöcker és Rohling.) Továbbá sub rosa elmondja, hogy az antiszemizmust főleg Német-Osztrák és Magyarországon üzleti célokra zsákmányolták ki, a mi a »szent ügynek« sokat ártott. Ezek után gyengéd utalás történik a kath. klerusra, mint olyan támaszra, melyet eddig nem lehetett kellőleg kihasználni. Végül az osztrák antiszemitavezér P a t t a i Róbert előadja a legújabb pártprogramot, mely szerint I. a zsidók a reform mozgalomból(!) kizárassanak. II. A talmud revíziója. III. A zsidók kizárása az államhivatalokból és a parlamenti testületekből. IV. Zsidók eltiltása magasabb tanintézetek látogatásától. Ezek azok a titkos mondani valók, miket az »Anti-semitische Korrespondenz« első száma hiveinek besugott; pedig ezeket nyíltan is elmondták már akár hányszor.

— Az oláhországi zsidók érdekében. Londoni lapok értesülése szerint az alliance izr. univ. ottani képviselői küldöttségileg tisztelegtek S a l i s b u r y lord miniszterelnöknél azt a kérelmet terjesztvén elő, hogy az oláhországi zsidók sanyaru helyzetének orvoslása érdekében tegyen lépéseket a jelenleg K o n s t a n t i n á p o l y b a n üléselő konferenciában. Salisbury lord a küldöttség tagjaitól azzal a biztosítással vált meg, hogy ő szomorunak tartja azt a kulturális állapotot, a hol olyan jelenségek lehetségesek mint Oláhországban és hogy ő erejétől telhetőleg elősegítendő az ottani zsidók helyzetének javulását.

— Szántó Eleázár urnak a budapesti izr. hírközlési fiú iskola igazgatója és az orsz. magyar izr. tanító egyesület „Értesítője“ nagyérdemű szerkesztője e héten ünnepelte a nevezett közlöny fenállásának t t z e d i k évfordulóját. Az ünnepélyen részt vettek a derék igazgatónak számos ismerősei és tisztelői. Megragadjuk az alkalmat, hogy e jeles tanfőú dicséretéhez, mi is szerény tehetségeinkkel járuljunk, annál is inkább, mert Szánté ur bennünket nemcsak áldásos szakfőú működéséről, hanem azon kitűnő szolgálatairól is meggyőzőtt, melyeket ő a zsidó magyar irodalom emelése érdekében teljesített.

— „Főbb héber imák“ czímmel jelent meg e hetekben K n o p f l e r Sándor s. a. újhelyi tanítótól egy kézi könyv a zsidó imák fordításának az iskolában és otthon való gyors begyakorlására. a munka felkarolja azon imákat, melyek mindennapi használatban vannak és úgy szólván a zsidó „Miatyánkat“ képezik. Ezen imák tiszta, zengetes magyar fordítás által előnyösen segíti elő a szerző a zsidó vallás tan czélszerű oktatását. Hogy a könyvek ezen hivatása, kellő méltatásra akadt már is, bizonyítja azon tény, hogy az a r a d i, b a j a i, m a k ó i, nagyváradi (Auspitz féle kitűnő nevelő intézet) izr. iskolák már is tankönyv gyanánt elfogadták,

— Dr. Bácskai Albert széles körökben ismert fiatal fővárosi ügyvéd és lapunk jeles tollú munkatársa, átvette Gy ő r f y Gyula híres bűnügyi védő halála után ennek irodáját.

Szerkesztői üzenetek.

D. S. urnak Székesfehérvár. Ismerjük, de miután az illető nem a közpályán szereplő férfiú, róla, mint magán ember-ről véleményt nem mondhatunk.

M. L. urnak Nagy-Kanizsa. Kérjük az ígért cikket. Szívesen közöljük, mert meg vagyunk győződve, hogy befogvalni.

Caritás A kérdéses verset nem közölhetjük. Próza dolgozatokból rövid kivonatot lehet csinálni, de versből nem.

A. P. urnak Kecskemét. A dolgozat szerzője ugyanaz. Derék, törekvő fiatal ember, a ki már is szép ismeretek fölött rendelkezik.

S. M. urnak Pozsony. Becses soraira levélben fogunk válaszolni.

H I R D E T É S E K.

Török József gyógyszerész urnak Budapest.

Önnek tartozó köszönetemet másképp ki nem fejezhetem, mint úgy ha az egek urát kérem, hogy önt megjutalmazza azért a jótéteményért melyet nekünk a

„Köszvény-vászonnal“

nyújtott. Egyszeri használat után kedves anyám kezei kigyógyultak úgy, hogy ismét használhatta őket, daczára, hogy már 14 nap óta merevek voltak. Kérem ezen sorok vétele után még 3 darabot utánvétellel nekem küldeni, melyekért már előre kifejezem legmélyebb hálámat.

Kiváló tisztelettel

Lövy Simon,

Nagy-Öved, per Kőbölkut, Esztergom megye.

GUMMI és HALHÓLYAG.

Legfinomabb és legbiztosabb elővigyázati készülék minden következmény ellen, csak valódi párisi garantiroztatik. tuczatja 1, 2, 3, 4 és 5 ft. — Legfinomabb párisi óvó-szívacsok, tuczatja 2, 3 és 4 ft. — Legfinomabb hölgy preservatívák, darabja 2 ft. Kitűnő suspensoriumok darabja 1 ft, 1 ft 50 kr, 2 ft és 3 ft. — Küldi titoktartás mellett, használati utasítással

Jul. Reif, szpecialista, WIEN, IV., Margarethenstrasse 7.

Az

„Egyenlőség“ szerkesztősége

november 1-től kezdve

IV. ker Váci utca 11. szám.

Értekezési órák délelőtt: 10—11.